

ПРОБЛЕМИ УЗГОДЖЕННЯ ІНТЕРЕСІВ ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ І ДЕРЖАВИ В УКРАЇНІ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра ОАОА

Формування ефективної податкової системи вимагає узгодження інтересів платників податків і держави. Без урахування психології платника зробити це неможливо. Рациональний індивід вважає, що платити податки не вигідно, тому більшість платників податків вважає своє податкове навантаження непомірно високим і хоче отримати деякі пільги. Великі підприємства посиляються на те, що вони несуть відповідальність за великі трудові колективи і повинні займатися інноваційним розвитком, на який власних коштів у них не вистачає. Малі підприємства, заробляють свій дохід «без допомоги держави» і не бажають їм ні з ким ділитися. Порівняння податкового навантаження великих і малих підприємств дають і тим, і іншим привід для заздрості. При цьому забувають, що свій бізнес і ті, і інші здійснюють використовуючи ресурси, такі як освічені кваліфіковані кадри, інфраструктура та ін., які створює держава. Таким чином, платити податки, з точки зору платника, не має сенсу, навіть якщо він отримує з боку держави певні послуги.

З точки зору сучасного суспільства така поведінка трактується як егоїстична і опортуністична, продиктована бажанням «схопити собі шматок побільше». Якщо егоїстична поведінка допускає все ж дії по мінімізації податків в рамках закону, то опортуністична поведінка має на увазі протизаконні дії, такі як викривлення податкової звітності, укривання доходів і обман державних фіскальних органів. Тому з боку держави чиниться тиск, щоб примусити громадян сплачувати податки. Законодавство передбачає невідворотність покарання за не виконання платником податків своїх податкових зобов'язань. Однак, в інших країнах, наприклад, в країнах північної Європи, населення сплачує більш високі, ніж в Україні податки, але схеми ухилення від податків на мають такого поширення як в Україні. Справа не тільки в менталітеті і у вихованні, а також в використанні бюджетних коштів.

До опортуністичної поведінки платників податків можуть спонукати не ефективні дії держави з розподілу бюджетних коштів, який за напрямками та обсягами не задовольняє платників податків, як представників бізнесових кіл, так і громадян. Узгодженість інтересів передбачає не тільки встановлення такого розміру податків, який би був достатнім з точки зору держави, але і таким, що не перешкоджав би розвитку підприємств. Для цього необхідно дотримуватися принципів формування податкової системи, що декларуються в Податковому кодексі України і не виконуються на практиці: рівнонапруженість, справедливість, нейтральність.

Отже, до проблем, які необхідно вирішити для узгодження інтересів держави і платників податків з метою формування ефективної податкової системи в Україні, можна віднести такі:

- не дотримування задекларованих принципів оподаткування;
- нерівномірність податкового навантаження;
- розподіл бюджетних коштів за напрямками і обсягами, які не відповідають очікуванням платників податків;
- опортуністична поведінка платників податків.